

Державний Герб України – СИМВОЛ нашої свободи



Більшість символів виникло ще на світанку історії людства. Символ – це ідея, яка відображає найглибинніші знання наших пращурів. Саме стародавність цих знань і є найвищою цінністю для нащадків. Це є той таємничий код, який маємо прочитати, щоб відчувати себе спадкоємцями великого і мудрого народу, щоб вийти на шлях правильного життя.

Тризуб – один з найстародавніших знаків-символів, значення і таємний зміст якого не дає спокою дослідникам.

Одне з перших зображень тризуба на нашій території зафіксоване на кам'яній застібці періоду Трипільської культури (IV–III тис. до н. е.), знайденій біля дніпровського острова Шанця. У V ст. до н. е. – IV ст. н. е. цей символ охоче карбували на своїх монетах правителі Боспорського царства. Згодом його сприйняли і почали активно використовувати пращури сучасних українців. Археологічні розвідки на Полтавщині та Київщині підтверджують, що на землях Центральної України тризуб був відомий як символ влади, знак родових старійшин або племінних вождів ще задовго до Рюриковичів у VI – VIII ст.

Поступово у Київській Русі тризуб стає великокнязівським знаком династії Рюриковичів. Перша літописна згадка про тризуб як князівський знак Київської Русі датована X ст. Вона збереглася в болгарському рукописі «Хроніка Манасії» (XIV ст.). Він зображується на золотих та срібних монетах Володимира Великого, його нащадків Святополка та Ярослава Мудрого. Так, на срібній монеті Володимира тризуб зображено поряд із його портретом, а всю монету охоплює напис: «Володимир на столі, а це його срібло».

Виковані з бронзи чи срібла тризуби прикрашали пояси дружинників княжого війська, у руках воїни тримали прапори, увінчані тризубом. Згодом князівський знак Рюриковичів у вигляді літери «III», тобто тризуба, зустрічається на печатках,

монетах, цеглі, з якої будували тогочасні церкви та ін. Вони зображувалися на княжих товарах, що йшли на продаж за кордон. Цим знаком таврували княжих коней, помічали прикордонні знаки.

Тризуб на час прийняття Руссю християнства був настільки популярним, що хрест довелося об'єднати з ним в один знак, – для сприймання широкими верствами населення. Знак тризуба був поширений на теренах Київської Русі як символ князівської влади.

Занепад Київської Русі призвів до тимчасової втрати тризубом ролі загальнодержавного символу. Фактично аж до початку ХХ ст. він використовувався лише в дворянських гербах, геральдиці міст, книжкових заставках тощо.

Нове життя для цього державного символу настає після проголошення Центральною Радою в січні 1918 р. IV Універсалу, коли було визнано за необхідне використати знак князівської влади київських князів – тризуб як герб УНР, що символізувало б спадкоємність державної традиції в українських землях. З такою пропозицією виступив голова ЦР М. Грушевський з такими мотиваціями: «Українська Народна Республіка, ставши наново державою самостійною, незалежною, мусила вибирати собі й державний герб... найбільш натуральна річ для неї звернутися до таких старих державних знаків чи гербів, які вживалися нею за старих часів». На думку М. Грушевського, найкращий такий знак – тризуб, що вживався на монетах Володимира Святославича та його нащадків. Так і було ухвалено, й проекти, підготовлені художником В. Кричевським, були затверджені у березні 1918.

Звичайно, тут зіграла свою роль концепція історика М. Грушевського, котрий вважав, що лише Українська Народна Республіка – «єдина спадкоємиця Русі» – має право визнання знака тризуба як «державного герба».

Зображення тризуба було і на малій та великій печатках Центральної Ради. Відзнакою української державності залишався він і за часів гетьманщини П. Скоропадського та Директорії, використовувався також на грошових знаках, що їх випускала Центральна Рада.

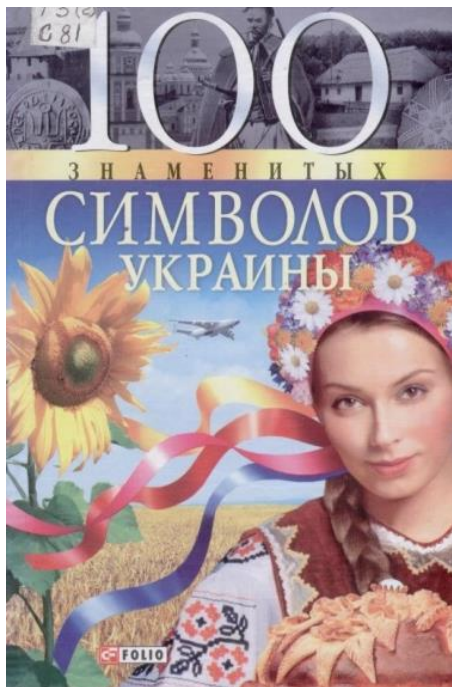
Офіційно тризуб став державним гербом УНР 25 лютого 1918 року.

Наш герб, наша святиня, має давню та величну історію, він народжений із споконвічного народного прагнення до волі та незалежності. Національний символ, що уособлює тисячолітній зв'язок поколінь – минувшини, сьогодення та майбутнього.

Як державний символ, Державний Герб України – тризуб був затверджений постановою Верховної Ради України №2137-ХІІ від 19 лютого 1992 року. Це один із трьох державних символів нарівні з прапором і гімном.

В Конституції України сказано, що головним елементом Державного Герба України є Знак Княжої Держави Володимира Великого.

Затвердження тризуба гербом Української Народної Республіки було знаком свободи кожного громадянина нової української держави.



Сто знаменитых символов Украины / сост. А. Хорошевский. – Х. : ФОЛИО, 2007. – 511 с.

Що поєднує борщ, Києво-Печерську лавру, ДніпроГЕС, Сорочинський ярмарок та незабутній фільм «За двома зайцями»? А відповідь може бути лише одна – Україна, бо всі вони є символами нашої країни. Хіба можна уявити собі Україну без Говерли, Софійського собору, одеського Привозу, а її історію – без вільнолюбної Запорізької Січі, Чигирини та Нестора Махна з його анархістською республікою в Гуляйполі? Починається книга з опису головного символу нашої держави. Це державний герб України. Що означає тризуб? Існують десятки, якщо не сотні припущень, різні вчені сперечаються про те, яке ж початкове походження цього знака. І досі історики та фахівці геральдики не можуть дійти єдиної думки. Найбільш поширена версія: тризуб – це стилізоване зображення атакуючого сокола. Такий знак був дуже популярний у давньоруських князів. Але це не єдина думка.

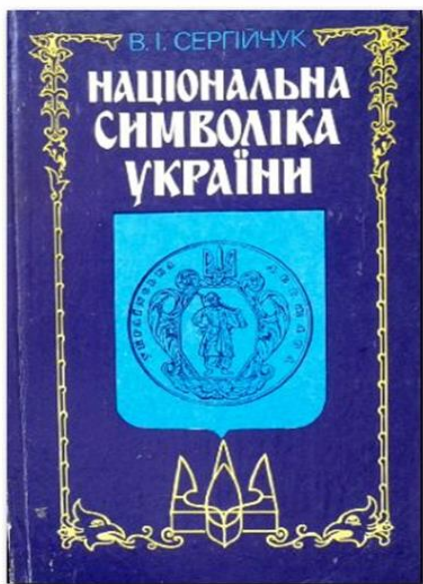
Прочитавши цю книгу, Ви можете дізнатися про різні думки, різні учення.



Сокульський А. Л. Національна символіка України / А. Л. Сокульський. – Запоріжжя : Інтербук, 1993. – 102 с.

Незалежна Україна має свої атрибути державності – герб, прапор та гімн. Що означають символи, покладені в основу цих ознак державної незалежності, де коріння української національної символіки, як вона формувалася протягом віків – про все це йдеться в книзі А. Сокульського.

Видання розраховане на всіх, хто цікавиться історією України, її національною символікою.



Герби // Національна символіка України. – Запоріжжя : Інтербук. – 1993. – С. 5–30.

Сьогодні, в час відродження національної свідомості, гостро постає проблема української символіки. Правильну відповідь може дати лише ретельне вивчення історичних джерел, котрі збереглися дотепер, читач відкриє для себе багато нового й цікавого, ознайомившись із маловідомою інформацією про традиції використання нашим народом гербів, прапорів, гімнів протягом тисячоліть. Відкриє – і зауважить, що у священних символах України народ прагнув відобразити і ясні зорі, і тихі води, і край веселий, і мир хрещений, і славу, і волю...

Державна символіка. Герб // 100 років боротьби. Українська революція 1917-1921. – К. : УІНП. – С. 17.



народу.

Брошура в стислій та популярній формі розповідає про події Української революції 1917-1921 років – процеси державного будівництва, творення української політичної нації.

Фотокартки і свідчення сучасників відтворюють атмосферу того часу, проливають світло на події, коли на державному рівні затверджувалась національна символіка, одна із важливих ознак



Походження і суть національного символу тризуба // Історія України / Ю. Бойко. – К., 2012. – С. 81–84.

Нині, коли тризуб знову став уособленням української державності, абсолютно логічним є звертання не тільки науковців, а й широкого загалу до витоків національної символіки, що має на меті з'ясувати її походження і суть.

Проте, це не просте завдання. Будучи своєрідним ключем для усієї системи української національної символіки, тризуб навіть наприкінці ХХ ст. не розкрив усіх своїх таємниць та значень. Автор знайомить з кількома версіями, які пояснюють походження та тлумачать суть тризуба.

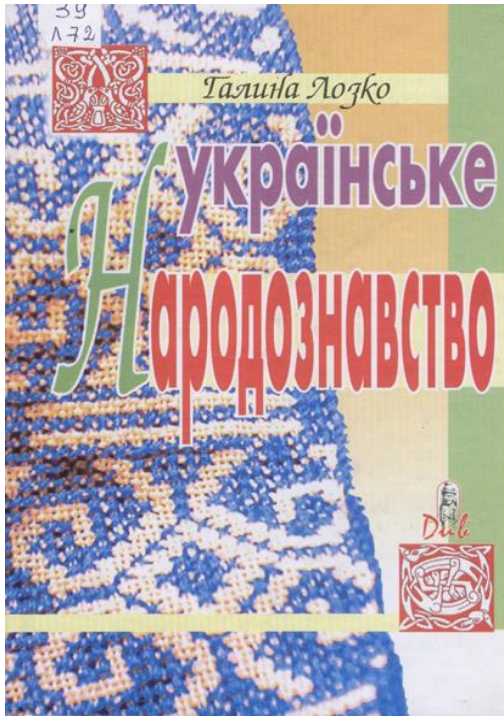


Українська державна символіка. Тризуб. Лекція 23 // Історія України / Н. О. Котова. – Х., 2005. – С. 349–354.

Відомий дослідник В. Січинський справедливо визначив: «Національний знак чи герб витворюється протягом віків і входить у свідомість народу, як певна дорожочина, традиція, що має зв'язок з національним і державним життям та почуттям єдності цілого народу. Знак наглядним способом символізує походження, розвиток, ментальність, а також ціле культурне спрямування і геополітику народу».

Доступний стиль викладення матеріалу сприяє ефективному засвоєнню інформації про державні символи України.

Для студентів вищих навчальних закладів, а також для широкого загалу читачів, хто цікавиться історією України.



Походження та значення тризуба (тридента) // Українське народознавство / Г. Лозко. – Х., 2005. – С. 284–288.

Це друге, оновлене і доповнене видання книжки відомого етнолога, кандидата філософських наук Галини Лозко «Українське народознавство», що вперше побачила світ у 1995 р. і стала популярною серед учителів, учнів та студентів України.

Автор не тільки значно розширила коло народознавчих проблем, але і доповнила книгу новими фактичними даними (зокрема розділи про походження українського народу, міфологію, державну символіку тощо). Видання доповнене ілюстративним матеріалом, а також великим списком наукових джерел.

Книга буде цікавою для всіх, хто любить рідну минушину та дбає про майбутнє збереження нашого етносу.



Про Державний Герб України // Українські традиції та звичаї / Автор-упорядник А. П. Ярещенко. – Х., 2008. – С. 12–15.

У книзі подається надзвичайно багатий матеріал, із якого читач глибше і докладніше дізнається про державні символи України, українські народні: календар, гороскоп, ремесла, одяг, імена, топонімічні назви тощо. Все це подано за окремими розділами, лаконічно й змістовно, виразною мовою.

Адресується широкому колу читачів, студентам вищих навчальних закладів.

